

RAPORTAREA INFORMAȚIILOR CONTABILE PRIN PRISMA SERVICIILOR FISCALE ONLINE: PROVOCĂRI ȘI AVANTAJE

ACCOUNTANCY INFORMATION REPORTING THROUGH ONLINE FISCAL SERVICES: CHALLENGES AND ADVANTAGES

Galina BĂDICU, dr., conf. univ., ASEM

e-mail: gbadiku@inbox.ru

Cătălina BARAC, studentă, ASEM

e-mail: contabil@pro-active.md

Abstract: *In order to implement European Standards and international best practices, in recent years, the Ministry of Finance is constantly promoting reforms in the field of accounting and reporting of accounting information. Thus, electronic reporting is becoming increasingly demanded, and used by taxpayers. Mandatory reporting of entities to state authorities is an effective way for the state to collect its primary information in order to calculate the main indicators of operative and prospective analysis of the state of the national economy. On the other hand, it is a means of verifying compliance by the resident entities with the legal framework of the entrepreneurial activity. In this study, we intend to make an exhaustive assessment of the entire existing reporting system in the Republic of Moldova and to assess the complexity, efficiency and usefulness of the existing mandatory reporting system in order to identify the direction of its efficiency and creating comfortable business conditions for entities.*

Keywords: electronic tax reporting services, access to information services, electronic declaration, e-invoice, taxpayer current account.

JEL classification M41

Introducere.

Lumea contemporană, în ansamblul său, dar mai ales lumea economică actuală, se află într-o continuă mișcare, manifestându-se ca un proces în perpetuă devenire. Procesul de mondializare a schimburilor comerciale, globalizarea fostelor economii naționale și creșterea fără precedent a importanței piețelor financiare sunt manifestări, din ce în ce mai pregnante, ale vieții economice de astăzi. Aceasta se caracterizează prin însemnate progrese, în toate domeniile de activitate și implicit în domeniul profesiei contabile. Profesia contabilă este supusă unor noi exigențe, în condițiile globalizării și aplicării tehnicilor financiar-contabile la nivel mondial.

În acest context, progresul impresionant al tehnologiei informației și utilizarea internetului au schimbat mediul de afaceri. În prezent, cele mai multe probleme de contabilitate nu pot fi rezolvate fără utilizarea noilor tehnologii, cum ar fi calculatoarele, dispozitivele de stocare a datelor, telefoanele, tabletele sau alte dispozitive digitale personale.

Astfel, mediul actual de afaceri este extrem de dinamic și competitiv și conduce la amplificarea și diversificarea cererii de informație din sfera financiar-contabilă. Valorificarea optimă a informației contabile se realizează numai în cadrul sistemelor informaționale ale entităților, iar principala sursă de date și, totodată, una din componentele de bază ale acestuia, este contabilitatea. Ca urmare a accesului rapid la informații și a eliminării operațiilor redundante, tehnologiile informaționale și conectarea prin intermediul internetului au determinat modificări importante în activitatea contabililor și au îmbunătățit sistemul de raportare financiară. Schimbările tehnologice oferă noi oportunități și aduc numeroase provocări domeniului și profesiei contabile, ajutând, de cele mai multe ori, entitățile în luarea deciziilor.

În această ordine de idei, serviciile oferite contribuabililor de către Serviciul Fiscal de Stat (în continuare, SFS) reprezintă instrumentul prin care administrația fiscală vine în sprijinul contribuabililor pentru a facilita îndeplinirea obligațiilor fiscale ce le revin și constituie premisa

esențială pentru creșterea civismului fiscal. Pentru a veni în sprijinul contribuabililor, SFS continuă procesul de modernizare a administrației fiscale. Procesul de modernizare vizează prestarea de servicii online diversificate, moderne și de calitate, care să aducă beneficii, atât administrației fiscale, cât și contribuabililor. Astfel, scopul serviciilor online constă în simplificarea procesului de raportare financiară și statistică, prin prisma unificării mai multor rapoarte din cadrul diferitor instituții - Serviciul Fiscal de Stat, Casa Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Ministerul Finanțelor și Biroul Național de Statistică.

Scopul prezentei cercetări constă în investigarea aspectelor practice ale raportării informațiilor contabile online în vederea identificării stadiului actual și fundamentării concluziilor aferente gradului de complexitate, de eficiență și de utilitate a sistemului de raportare obligatorie existent, în vederea identificării direcțiilor de eficientizare a acestuia și creării de condiții confortabile de activitate a contribuabililor.

Cu ajutorul **metodelor** de analiză și sinteză a unor surse de informare ca: reglementări naționale în domeniul contabilității, lucrări de specialitate relevante, analize și studii de cercetare, precum și cu aplicarea elementelor de comparație, inducție și deducție a fost posibilă înregistrarea și evidențierea principalelor informații ce țin de domeniul de cercetare. Investigațiile practice au fost efectuate în baza site-ului Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova: <https://servicii.fisc.md>.

Conținutul de bază.

Progresul tehnologic rapid aduce noi provocări mediului de afaceri. El necesită nu numai actualizări frecvente ale resurselor software și hardware, ci și dobândirea unor noi competențe din partea contabililor. Este necesar ca ei să înțeleagă impactul pe care îl au noile tehnologii asupra afacerii și să știe cum să le utilizeze în mod optim pentru eficientizarea activității lor. Pentru a fi competitivi, contabilii trebuie să fie bine pregătiți în fața provocărilor generate de utilizarea tehnologiei informaționale.

În acest context, ținem să amintim că autoritatea publică - SFS, a elaborat un Ghișeu unic de raportare, prin care agenții economici interacționează doar cu SFS la depunerea rapoartelor fiscale și sociale [3].

Ghișeul Unic de Raportare are o interfață clară, simplă pentru navigare și conține toate elementele necesare pentru contribuabil - de la explicația cum să te autentifici sau înregistrezi, cum și de unde poți obține o semnătură electronică, să accesezi și să îndeplinești un raport, lista de întrebări frecvente, acces la formulare și regulamentele de completare, formele XSD ale acestora, până la un calendar cu indicarea datelor de prezentare a raportului. Scopul principal al serviciilor oferite constă în simplificarea procesului de raportare fiscală și asigurarea accesului direct la servicii de informare din domeniul fiscal [2].

Funcționarea serviciilor fiscale electronice este reglementată de actele legislative și normative din domeniul financiar-contabil, precum [3]:

1. Ordinul IFPS nr. 1223 din 26.08.2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind modul de utilizare a serviciilor fiscale electronice;
2. Codul fiscal al RM nr. 1163-XIII din 24.04.1997;
3. Ordinul IFPS nr. 1645 din 27.11.2014 cu privire la stabilirea formei și modului de prezentare a dărilor de seamă fiscale prin metode automatizate de raportare electronică;
4. Ordinul IFPS nr. 446 din 21.06.2012 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind modul de înregistrare a facturilor fiscale în Registrul general electronic al facturilor fiscale”.

5. Ordinul IFPS nr. 16 din 14.01.2013 „Cu privire la stabilirea modului, structurii și termenelor de prezentare a informației de către subiecții nominalizați;

6. Ordinul MF nr. 115 din 06.09.2010 cu privire la aprobarea și completarea formularului tipizat de document primar cu regim special „Factura fiscală”;

7. Ordinul MF nr. 103 din 09.12.2005 cu privire la reglementarea înscrierilor în conturile personale ale contribuabililor;

8. Ordinul IFPS nr. 400 din 14.03.2014 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind evidența obligațiilor față de buget;

9. Ordinul nr. 1018 din 29.07.2013 privind modul de depunere a comenzilor de eliberare a formularelor tipizate de documente primare cu regim special prin mijloace electronice;

10. H.G. 294 din 17.03.1998 Anexa nr. 2 - Instrucțiune privind evidența, eliberarea, păstrarea și utilizarea formularelor tipizate de documente primare cu regim special;

În acest context, persoanelor juridice le sânt oferite următoarele servicii fiscale electronice, figura 1.

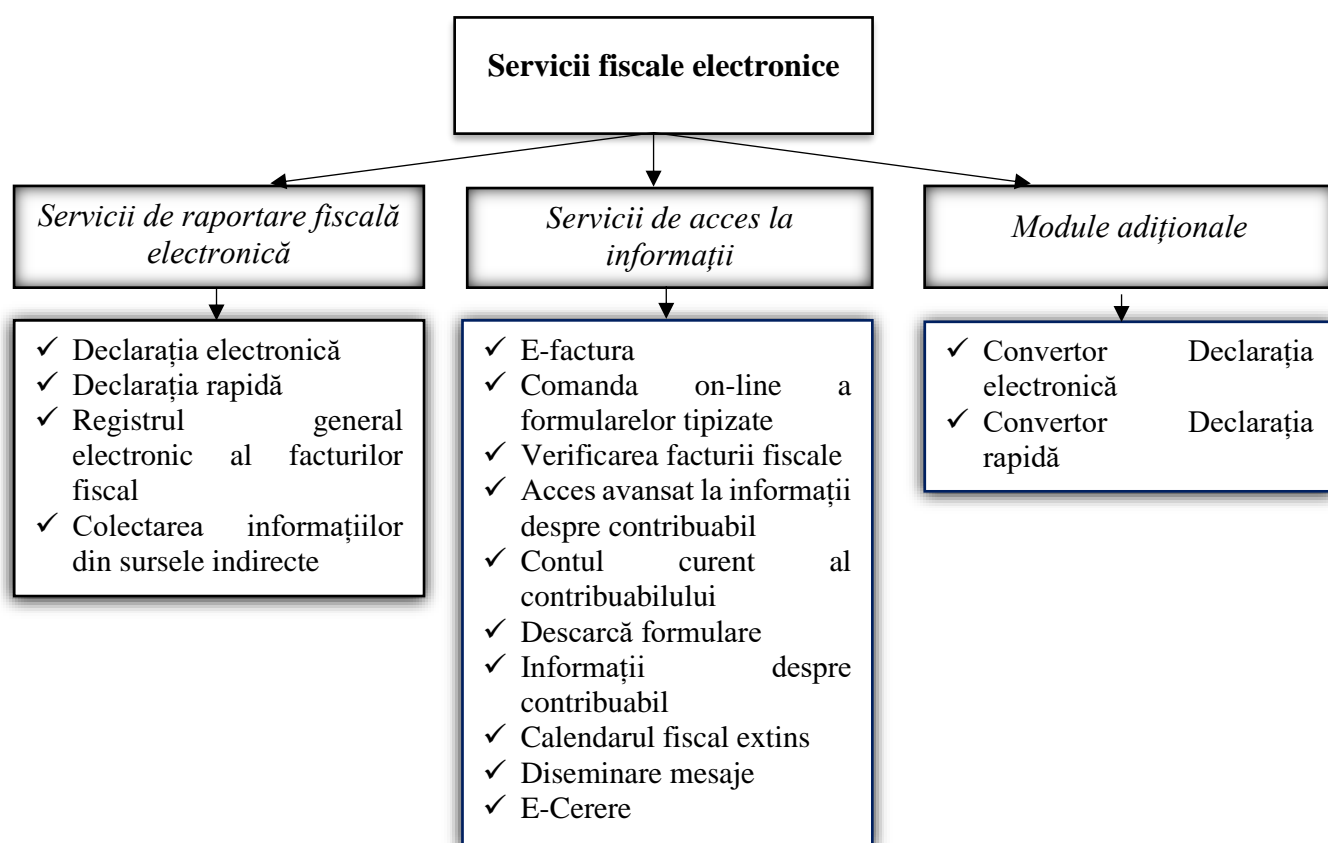

Figura 1. Servicii fiscale electronice oferite persoanelor juridice

Sursa: elaborat de autori în baza informațiilor oferite pe pagina oficială a Serviciului Fiscal de Stat al Republicii Moldova: <https://servicii.fisc.md/Companies.aspx> [3]

În continuare, vom expune rezultatele studiului amplu aferent serviciilor fiscale electronice prestate de autoritatea publică - SFS, caracterizate din punct de vedere al semnificației, scopului, avantajelor și modului de accesare al fiecăruia [?].

Ținem să menționăm că accesul contribuabililor la serviciile fiscale electronice, se asigură de către I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe” în baza Acordului/Contractului de conectare la serviciile fiscale electronice. Astfel, conectarea la toate serviciile fiscale electronice

pentru subiecții impunerii TVA este cu titlu gratuit, iar pentru neplătitorii de TVA serviciul este contra plată, cu condiția prezentării anumitor documente pentru a beneficia de aceste servicii [3].

Serviciul „Declarație electronică” reprezintă un instrument eficient de creare, verificare și transmitere a rapoartelor fiscale prin intermediul rețelei Internet de către entități, cu aplicarea semnăturilor electronice eliberate de centrele acreditate în domeniu. De asemenea, oferă posibilitatea de a importa rapoartele fiscale pregătite preventiv în programele de evidență contabilă a contribuabililor. *Semnătura electronică* calificată oferă 100 % acces la toate serviciile publice electronice, caracterizându-se prin următoarele avantaje:

- ✓ reduce considerabil timpul folosit la încheierea tranzacțiilor și realizarea schimbului de documente;
- ✓ perfecționează și reduce cheltuielile ce țin de procedura de pregătire, distribuire, evidență și păstrare a documentelor;
- ✓ garantează autenticitatea și integritatea documentației;
- ✓ permite crearea unui sistem corporativ pentru schimb de documente;
- ✓ asigură autentificarea reciprocă a utilizatorilor.

În procesul de conectare primară la serviciul „Declarație electronică”, accesul pentru subiecții impunerii TVA este cu titlu gratuit, iar pentru neplătitorii de TVA serviciul este contra plată, cu condiția prezentării anumitor documente pentru a beneficia de acest serviciu.

Serviciul „Declarația rapidă” reprezintă o metodă automatizată de creare, verificare și imprimare a declarațiilor fiscale, prin aplicarea codului de bare bidimensional ce criptează datele introduse la etapa depunerii declarațiilor fiscale respective, la organul fiscal. Totodată, contribuabilii au posibilitatea în urma integrării serviciului cu programele de contabilizare, să importe declarațiile în modulul de program de raportare rapidă. *Contribuabilii au acces liber pe acest portal.*

Serviciul „Registrul general electronic al facturilor fiscale” este destinat pentru organizarea evidenței electronice a facturilor fiscale la agentul economic furnizor al bunurilor materiale și al serviciilor. Registrul general electronic al facturilor fiscale reprezintă o parte componentă al portalului serviciilor fiscale electronice și are ca scop simplificarea, sporirea eficienței și rapidității procesului de evidență al facturilor fiscale ale agenților economici din Republica Moldova. *Conectarea contribuabililor la serviciul dat, se asigură de către I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”, în mod gratuit, în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice, prezentând anumite documente pentru a beneficia de serviciu.*

Serviciul „Colectarea informațiilor din sursele indirecte” asigură colectarea informației de la sursele indirecte către Serviciul Fiscal de Stat. În acest context, *contribuabilul va beneficia de aceste servicii dacă v-a prezenta anumite documente necesare și se va conecta în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice.*

Serviciul „e-Factura” reprezintă o soluție informatică destinată agenților economici din RM pentru crearea, redactarea, semnarea digitală și circulația electronică a facturilor fiscale. Grație acestui serviciu subiecții tranzacției facturate pot emite și expedia on-line facturi fiscale, fără a se mai deplasa la organul fiscal în vederea comandării lor. Serviciul „e-Factura” sporește operativitatea circulației acestor documente de la furnizor la cumpărător, diminuează nivelul contrafacerii sau pierderii facturilor fiscale eliberate. Adicional, utilizarea acestui serviciu permite agenților economici să economisească resursele alocate pentru achiziționarea și evidența facturilor fiscale. Serviciul „e-Factura” este disponibil pe pagina web servicii.fisc.md și poate fi utilizat doar după semnarea acordului de conectare la serviciile electronice fiscale. Posesorii semnăturilor

electronice au acces automat la serviciu. Factura electronică are aceeași valoare juridică și este la fel de sigură ca și cea pe hârtie. Serviciul menționat efectuează validarea conținutului facturilor fiscale electronice privind corectitudinea perfectării (*prin livrarea datelor de identificare corecte aferente subiecților facturii, efectuarea automatizată a calculelor de total cu TVA și fără TVA, cotei TVA etc.*) și minimizează riscurile aferente tranzacției. Mai mult ca atât, sistemul nominalizat reduce cheltuielile suportate pentru procurarea formularelor acestor documente pe suport de hârtie, cheltuielile legate de întreținerea personalului responsabil de completarea facturilor fiscale, cheltuielile legate de păstrarea facturilor - arhivare, depozitare. Având în vedere că agentul economic poate fi în ipostaza oricărui subiect al procesului de facturare - *furnizor, transportator, cumpărător*, interfața serviciului prevede 3 compartimente pentru fiecare din rolurile enunțate. Precizăm că după semnarea sau expedierea facturii fiscale aceasta nu poate fi modificată, ci doar anulată. Astfel, ea va nimeri în rubrica „Anulate”. Dacă este necesar ajustarea facturii fiscale anulate se alege opțiunea „Redeschiderea pe baza facturii fiscale anulate” din rubrica menționată și se introduc completările necesare. Sistemul „e-Factura” este menit pentru asigurarea păstrării înregistrărilor privind operațiunile economice cu facturi fiscale. Facturile fiscale parcurg o succesiune prestabilită de etape de prelucrare care se stabilește de latura agentului economic în tranzacție. *Conectarea contribuabililor la serviciul dat, se asigură de către I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”, în mod gratuit, în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice, prezentând anumite documente pentru a beneficia de serviciu.*

Serviciul „Comanda on-line a formularelor tipizate” permite solicitarea cantității necesare de formulare tipizate de la distanță, printr-un click și presupune o singură deplasare la punctul de eliberare a formularelor tipizate. Prin intermediul acestui sistem contribuabilii au posibilitatea de a completa, semna și transmite Serviciului Fiscal de Stat comanda privind numărul necesar de documente primare, de a vizualiza informația transmisă, recepționa recipisa și bonul de plată. Concomitent serviciul oferă funcționarilor fiscali posibilitatea de a crea lista și graficul de prezentare a agenților economici la oficiile de eliberare a formularelor. În acest mod, contribuabilii care vor comanda on-line formulare tipizate vor fi înștiințați despre data, ora și locul unde vor fi eliberate documentele necesare. Sistemul poate fi accesat de toți agenții economici din Republica Moldova, care dețin semnături electronice de autentificare eliberate de către centrul de certificare al Î.S. „Fiscservinform” sau semnături digitală eliberată de un centru de certificare acreditat și sunt înregistrați pe portalul servicii.fisc.md. *Conectarea contribuabililor la serviciul dat, se asigură de către I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”, în mod gratuit, în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice, prezentând anumite documente pentru a beneficia de serviciu.*

Serviciul „Verificarea facturii fiscale” permite verificarea apartenenței facturii fiscale prin introducerea codului fiscal al întreprinderii, seriei și numărului facturii. Ca rezultat, solicitantul poate verifica dacă o anumită factură fiscală aparține sau nu întreprinderii emitente, *având accesul liber pe acest portal.*

Serviciul „Acces avansat la informații despre contribuabil” oferă posibilitatea căutării avansate (după diverși parametri) a informațiilor despre denumirea întreprinderii, abrevierea, forma organizatorico – juridică, statutul întreprinderii (activ sau inactiv), genurile de activitate, date despre subdiviziuni, date cu privire la TVA, date cu privire la accize. În acest context, *contribuabilul va beneficia de aceste servicii gratuit în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice.*

Serviciul „Contul curent al contribuabilului” permite accesarea on-line a informațiilor despre obligațiile fiscale ale contribuabilului, precum și verificarea statutului curent al tuturor restanțelor sau supraplăților la Bugetul Public Național. Situația fiscală poate fi vizualizată pe diferite clasificări bugetare, pe diferite subdiviziuni ale companiei, soldurile istorice și descifrarea calculului majorării de întârziere. *Contribuabilul beneficiază de aceste servicii gratuit în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice.*

Serviciul „Descarcă formulare” oferă posibilitatea de descărcare a formularelor necesare pentru prezentarea declarației fiscale. Formele declarațiilor sunt permanent actualizate și simplu de accesat. Totodată, există posibilitatea vizualizării instrucțiunilor pentru completarea formularelor fiscale. Toate formulare sunt în format PDF/XLS și pot fi ușor accesate și imprimate, *având accesul liber pe acest portal.*

Serviciul „Informații despre contribuabil” permite verificarea informațiilor despre contribuabil. În rezultat, solicitantul obține: denumirea întreprinderii, abrevierea, forma organizatorico – juridică, statutul întreprinderii (activ sau inactiv), date cu privire la TVA, date cu privire la accize, *având accesul liber pe acest portal.*

Serviciul „Calendarul fiscal extins” permite obținerea rapidă a tuturor notificărilor din cadrul calendarului fiscal. Acesta poate fi setat în așa mod, încât toate evenimentele importante să fie remise pe adresa electronică a utilizatorului sau să fie înscrise în serviciul RSS. Astfel, utilizatorul are posibilitatea de vizualizare rapidă a unor termeni importanți pentru raportarea fiscală, *având accesul liber pe acest portal.*

Serviciul „Diseminare mesaje” reprezintă metoda electronică de comunicare oficială a Serviciului Fiscal de Stat cu contribuabilii și urmărește cu prioritate automatizarea procesului de informare a contribuabililor cu diverse subiecte de interes la care aceștia sunt abonați. Acest instrument permite crearea mesajelor informaționale și stabilirea criteriilor pentru expedierea lor ulterioară. *Contribuabilul beneficiază de aceste servicii gratuit în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice.*

Serviciul „e-Cerere” reprezintă metoda electronică de comunicare oficială a contribuabililor cu Serviciul Fiscal de Stat care urmărește cu prioritate automatizarea procesului de eliberare a certificatelor fiscale. Acest instrument permite prelucrarea electronică a cererilor depuse de contribuabili și eliberarea certificatelor de către Serviciul Fiscal de Stat cu utilizarea semnăturii electronice. *Contribuabilul beneficiază de aceste servicii gratuit în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice.*

Serviciul „Convertor Declarație electronică” reprezintă o metodă de importare a datelor pregătite în prealabil din programele contabile, precum: „1C”, „Wizcount”, „Accounting”, „Saga – C”, „Nibocont” etc. și are drept scop facilitarea procesului de interacțiune a acestor programe cu serviciul „Declarație electronică”. Formatul utilizat în cadrul importului datelor în serviciul „Declarație electronică” este XML - Extensible Markup Language - care reprezintă un sistem extensibil de marcare. Pentru a efectua exportul datelor din programele contabile este necesar ca, contribuabilul să dispună de aplicația MS Office și anume programul Excel, având accesul liber pe acest portal.

Serviciul „Convertor Declarație rapidă” oferă posibilitatea importului datelor din softul contabil al contribuabililor. Convertorul este modelat pentru toate programele de evidență contabilă, bazându-se pe convertirea datelor din formatul XLS în formatul XML, fapt ce permite economisirea timpului și resurselor contribuabilului. La fel, a fost integrată opțiunea de reînnoire automată a tuturor formelor fiscale de pe serverul Serviciului Fiscal, ceea ce permite întreținerea

bazei de date a formularelor fiscale într-o stare permanent actualizată, accesul fiind liber pe acest portal.

Concluzie.

Raportarea online a informațiilor contabile către autoritățile de stat constituie o modalitate eficientă a statului de a-și colecta informația primară în vederea calculării indicatorilor principali de analiză operativă și de perspectivă a situației economiei naționale. Pe de altă parte, reprezintă un mijloc de verificare a respectării de către agenții economici rezidenți a cadrului legislativ al activității de întreprinzător. Prezentarea rapoartelor prin rețeaua Internet capătă o popularitate tot mai mare. Serviciul electronic simplifică considerabil lucrul entităților și îi scutește de pierderea timpului.

Avantajele noii modalități de raportare sunt evidente și anume: *operativitatea și disponibilitatea procesării informației, comoditatea prezentării într-un singur Ghiseu unic, atât a formularelor rapoartelor, cât și informațiilor aferente acestora, posibilitatea de verificare a corectitudinii completării indicatorilor declarațiilor înainte de a fi prezentate, excluderea erorilor și funcționarea on-line a programului, micșorarea numărului de rapoarte către autoritățile publice, eficientizarea timpului și a costurilor pentru întocmirea și prezentarea rapoartelor, sporirea securității și protecției datelor cu caracter personal.*

Toate rapoartele în formă electronică se prezintă gratis în baza Acordului de conectare la serviciile fiscale electronice, cu unele excepții, când accesul la un portal este liber.

Referințe bibliografice.

1. *Ghid de utilizare e-factura.* Disponibil pe: https://servicii.fisc.md/cereri_giduldeutilizare_driver/e-factura_v3_ghid_utilizare.pdf
2. *Raportarea unificată: avantaje și perspective.* Disponibil pe: <https://monitorul.fisc.md/bussines/raportarea-unificata-avantaje-i-perspective.html>
3. *Servicii fiscale electronice.* Disponibil pe: <https://servicii.fisc.md/Companies.aspx>